

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ПСИХОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	056 Психологія/ Практична психологія
Рік підготовки:	4 рік
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу та лектор:

Бровендер Олена Олександрівна (лектор)

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

Старший викладач кафедри практичної психології та соціальної роботи

obrovendero@snu.edu.ua	+38-095-412-15- 55	Viber за номером телефону	325ГК аудиторія кафедри ППСР
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять є формування наукових знань про природу, зміст, види та форми прояву девіантної поведінки у людей різного віку, статі, професії та етнічно-культурної приналежності, умінь застосовувати адекватні методи діагностики поведінки, яка відхиляється від норми, розробляти і впроваджувати профілактичні заходи щодо формування та прояву девіацій, а в разі необхідності – корегувати останні.

Метою самостійної роботи за дисципліною є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знати: є формування наукових знань про природу, зміст, види та форми прояву девіантної поведінки у людей різного віку, статі, професії та етнічно-культурної приналежності, умінь застосовувати адекватні методи діагностики поведінки, яка відхиляється від норми, розробляти і впроваджувати профілактичні заходи щодо формування та прояву девіацій, а в разі необхідності – корегувати останні.

Вміти: виявляти поведінкові та особистісні ознаки девіацій; визначати чинники, що сприяють формуванню девіантної поведінки; використовувати адекватні методи психологічної діагностики особистості з девіаціями.

Передумови до початку вивчення: Майбутні фахівці практичні психологи зможуть розвинути професійні надбання, напрацьовані в результаті виконання робочої програми навчальної дисципліни «Психологія девіантної поведінки» завдяки вивченню наступного блоку дисциплін з циклів загальної та професійної підготовки: основи загальної психології, психологія ділового спілкування, основи клінічної та патопсихології

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни ознайомлення студентів із основними проблемами, видами, змістом, психологічними чинниками та особливостями організації діагностики, профілактики і корекції девіантної поведінки. Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК11. Уміння планувати та організовувати професійну діяльність з різними групами клієнтів.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

РН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

РН2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

РН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

РН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел

РН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Зміст і види девіантної поведінки особистості	6/4	Поняття про девіантну поведінку. Прояви девіантної поведінки особистості. Види девіантної поведінки. Стадії і рівні прояву девіантної поведінки	Індивідуальні завдання. Опитування
2	Девіантна поведінка як	6/4	Тлумачення терміну „девіантна поведінка“, його синоніми. Поняття та предмет психології	Індивідуальні завдання.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	предмет наукового пізнання		девіантної поведінки. Місце психології девіантної поведінки в системі наук про поведінку. Становлення психології девіантної поведінки як спеціальної наукової та навчальної дисципліни	Опитування
3	Співвідношення понять «нормальна поведінка» та «девіантна поведінка».	6/4	Визначення понять «норма», види норм. Основні підходи, що пояснюють ці феномени. Біопсихологічні концепції норми та патології в теоріях З. Фрейда та Ч. Ломброзо. Значення соціальних норм для людини та суспільства.	Індивідуальні завдання. Опитування
4	Чинники девіантної поведінки особистості	6/4	Соціальні чинники девіантної поведінки. Соціально-психологічні чинники девіантної поведінки. Педагогічні чинники девіантної поведінки.	Індивідуальні завдання.
5	Гендерно-вікові аспекти девіантної поведінки особистості	6/4	Особливості виникнення опору виховним впливам у дошкільному віці. Шкільна дезадаптація відсутність навичок взаємодії з соціумом як передумови девіантної поведінки школяра.	Індивідуальні завдання. Обговорення
6	Психологічна діагностика особистості з девіаціями поведінки	6/4	Мета і стадії психологічної діагностики девіантної поведінки особистості. Методи психологічної діагностики змісту і чинників девіантної поведінки особистості.	Індивідуальні завдання. Опитування
7	Психологічні основи профілактики і корекції девіантної поведінки особистості	6/4	Зміст функції та етапи профілактики і корекції девіантної поведінки, основні підходи до надання психологічної допомоги особистості з девіантною поведінкою. Форми і методи профілактики і корекції девіантної поведінки.	Індивідуальні завдання. Опитування тестів

Рекомендована література

Основна література:

1. Бабюк И.А. Алкогольная и наркотическая зависимость у подростков: Руководство для медицинских и социальных работников / И.А. Бабюк., И.К. Сосин, О.Б. Калиниченко, Г.А. Селезнева, А.Н. Воробьев та ін. – Донецк; Х.: Донецчина, 2004. – 192 с.
2. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Навч. посібник / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. – Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2003. – 336 с.
3. Бондарчук, О.І. Психологія девіантної поведінки: Курс лекцій / О.І. Бондарчук – К. : МАУП, 2006. – 88 с.
4. Буров С, Дубініна І., Онишко Ю., Смилова Л., Ясиновська М. Виявлення, попередження і розгляду випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми: Методичні матеріали / С. Буров, І. Дубініна, Ю. Онишко, Л. Смилова, М. Ясиновська – К.: Видавничий дім «Калита», 2007. – 56 с.

5. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: Навч.-методичний посібник. – Ч. 1. Теоретична частина. – 2-е вид. / Л.М. Вольнова – К., 2016. – 188 с.
6. Дуткевич Т.В. Загальна психологія: Навч. посібник / Т.В. Дуткевич. - Кам'янець-Подільський, 2002. – 96с.
7. Максимова Н.Ю. Психологія адиктивної поведінки: Навчальний посібник / Н.Ю. Максимова. – К.: Київський університет, 2002. – 308 с.
8. Максимова Н.Ю., Толстухова С.В. Соціально-психологічний аспект профілактики адиктивної поведінки підлітків та молоді / Н.Ю. Максимова, С.В. Толстухова. – К., 2000. – 200 с.
9. Парфанович І.І. Профілактика девіантної поведінки дівчат: Навч.-методичний посібник / І.І. Парфанович. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – 208 с.
10. Пихтіна Н.П., Яковець Н.І. Педагогічна профілактика адиктивної поведінки: Навч. посібник / Н.П. Пихтіна, Н.І. Яковець. – Ніжин: Ніжинський педуніверситету імені Миколи Гоголя, 2003. – 116 с.
11. Шевців З.М. Основи соціально-педагогічної діяльності. Навч. посібник / З.М. Шевців. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 248 с.
12. Юр'єва Л.М. Історія. Культура. Психічні розлади та розлади поведінки / Л.М. Юр'єва. – К., 2002. – 314 с.

Інформаційні ресурси.

1. Національний Класифікатор професій ДК 003:2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dovidnyk.in.ua/directories/profesii>.
2. lnu.edu.ua/general/aboutu.htm - Бібліотека ЛНУ імені Івана Франка
3. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/> - поиск научных публикаций на англ.яз.
4. <http://univertv.ru/> – відеозаписи лекцій спеціалістів різних областей науки.
5. Національна рамка кваліфікацій. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.15 року № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>
7. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>.
8. Система дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodle.snu.edu.ua/>
9. Сайт №2 системи дистанційного навчання СНУ ім. В. Даля – <http://moodlesti.snu.edu.ua/>

Методичне забезпечення

1. Бандурка О.М., Тюріна В.О., Федоренко О.І. Основи психології і педагогіки: Навч. посібник / О.М. Бандурка, В.О. Тюріна, О.І. Федоренко. – Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2003. – 336 с.
2. Бондарчук О.І. Психологія девіантної поведінки: Курс лекцій. - К., МАУП, 2006. - 88с
3. Дроздов О. Ю., Скок М. А. Проблеми агресивної поведінки особистості: Навч. посіб. — Чернігів: ЧДПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2000. — 156 с.
4. Завацька Н. Є. Теоретичні підходи та основні методи психотерапії uzалежненої поведінки : соціально-психологічний аспект. Монографія / Н. Є. Завацька. – К. : Український видавничий консорціум, 2008. – 260 с
5. Пихтіна Н.П., Яковець Н.І. Педагогічна профілактика адиктивної поведінки: Навч. посібник / Н.П. Пихтіна, Н.І. Яковець. – Ніжин: Ніжинський педуніверситету імені Миколи Гоголя, 2003. – 116 с
6. Юр'єва Л.М. Історія. Культура. Психічні розлади та розлади поведінки / Л.М. Юр'єва. – К., 2002. – 314 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Присутність на заняттях та засвоєння лекційного матеріалу за темами	60	20
Присутність на заняттях (у період настановної сесії) та своєчасне виконання самостійних практичних завдань у межах тем	-	30
Індивідуальна робота	20	30
Залік (тест)	20	20
Разом	100	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

- Завдання і заняття:* Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.
- Поведінка в аудиторії:* Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття слухачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.